

Sygn. akt II KK 11/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Katarzyna Głodowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **A. Z. C.**

skazanej z art. 284 § 1 kk i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanej

od wyroku Sądu Okręgowego w .z dnia 3 sierpnia 2012 r., utrzymującego w
mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 6 marca 2012 r.,

- I. uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w Ż. i sprawę
przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do
rozpoznania w pierwszej instancji;**
**II. zarządza zwrot opłaty od kasacji na rzecz A. Z.
C.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 6 marca 2012 r., A. Z. C. została skazana:

- za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności;

- za przestępstwo z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonej łączną karę pozbawienia wolności w rozmiarze 2 lat i 10 miesięcy;

- na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono środek karny w postaci naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz Kasy Zapomogowo – Pożyczkowej działającej przy Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej „Ż.” Sp. z o.o. kwoty 198.656,90 zł.

Apelacje od wyroku wnieśli obrońca oskarżonej oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego. Po ich rozpoznaniu Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2012 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanej, który na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1/ art. 433 § 2 k.p.k. wobec nie rozpoznania przez Sąd odwoławczy wszystkich zarzutów apelacji;

2/ art. 193 § 1 k.p.k. wobec przyjęcia za trafne dokonanych ustaleń faktycznych bez powołania dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, celem oceny prawidłowości rozliczeń księgowych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w sprawie;

3/ naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 270 § 1 k.k. poprzez przyjęcie, że możliwym jest stwierdzenie fałszerstwa dokumentu bez dokonania jego porównania z oryginałem mającym postać dokumentu w formie elektronicznej;

4/ w konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku Sądu II instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Okręgowej w P. podniósł, że w przedmiotowej sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., gdyż właściwym rzeczowo do jej rozpoznania w pierwszej instancji był sąd okręgowy, a nie rejonowy. W konkluzji Prokurator wniósł o uchylenie wyroków sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego merytorycznego rozpoznania. W zakresie dotyczącym wprost kasacji podniósł, że jej rozpoznanie przez Sąd Najwyższy jest przedwczesne, skoro zawiera jedynie względne przesłanki odwoławcze.

Obecny na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Generalnej poparł stanowisko zawarte w pisemnej odpowiedzi na kasację i również wniósł o uchylenie wyroków sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Z kolei pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako niezasadnej. Nadto odnosząc się do stanowiska Prokuratora pełnomocnik wyraził tego rodzaju pogląd, że w sprawie nie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza, gdyż w toku postępowania doszło do modyfikacji aktu oskarżenia i usunięcia z kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego skazanej w pkt III aktu oskarżenia art. 294 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało przyznać rację Prokuratorowi, że w niniejszym postępowaniu wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. Ponieważ Sąd Najwyższy z urzędu uwzględnił zaistniałe uchybienie, a z tego powodu zaszła konieczność uchylenia wyroków sądów obydwu instancji, nie było potrzeby analizowania zarzutów kasacji obrońcy skazanej. Skoro kasację oparto o względne podstawy odwoławcze z art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k., ich rozpoznanie w chwili obecnej byłoby przedwczesne.

Należy przypomnieć, że w pkt III aktu oskarżenia zarzucono A.C. popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294

§ 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a to z uwagi na znaczną wartość przedmiotu czynu, wynoszącą kwotę 211.500 zł (k. 294, tom II). Prokurator prawidłowo wskazał wówczas, iż sądem właściwym miejscowo i rzeczowo do rozpoznania tej sprawy jest Sąd Okręgowy w P. (k. 295) i skierował akt oskarżenia właśnie do tego Sądu (k. 292). Ponieważ akt oskarżenia zawierał wniosek o skazanie oskarżonej C. w trybie art. 335 k.p.k., Przewodniczący Wydziału II Karnego tego Sądu skierował sprawę na posiedzenie celem rozstrzygnięcia wniosku w trybie art. 343 k.p.k. (k. 300).

W międzyczasie do Sądu wpłynęło pismo z dnia 2 grudnia 2009 r. strony pokrzywdzonej, w którym wskazano, iż szkoda wyrządzona przestępstwem wynosi kwotę 208.130,96 zł (k. 315, tom II). W tej sytuacji, na posiedzeniu w dniu 22 grudnia 2009 r. Sąd Okręgowy stwierdził, że nie jest właściwy rzeczowo do rozpoznania przedmiotowej sprawy i na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. przekazał ją Sądowi Rejonowemu w Ż. do merytorycznego rozpoznania (k. 389 – 394). Na uzasadnienie swej decyzji wskazał Sąd, że według art. 115 § 5 k.k. mieniem znacznej wartości jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza dwustukrotną wysokość najniższego miesięcznego wynagrodzenia. W przekonaniu Sądu wskaźnikiem tym jest wielokrotność minimalnego wynagrodzenia miesięcznego w rozumieniu ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę z 2002 r. (Dz. U. Nr 200, poz. 1679). To wynagrodzenie w dacie końcowej czynu ciągłego z art. 284 § 2 k.k. zarzucanego oskarżonej (13 sierpnia 2009 r.) wynosiło – stosownie do Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2009 r. (M. P. Nr 55, poz. 499), kwotę 1276 zł. W ocenie Sądu Okręgowego w roku 2009 znaczną wartością była kwota przekraczająca 255.200 zł, a zatem wyższa niż wartość przedmiotu zarzucanego oskarżonej przestępstwa. W rezultacie tej decyzji przekazano sprawę do Sądu Rejonowego w Ż. Na rozprawie w dniu 17 sierpnia 2010 r. prokurator odczytując akt oskarżenia oświadczył, że modyfikuje skargę w ten sposób, iż z kwalifikacji prawnej omawianego przestępstwa eliminuje przepis art. 294 § 1 k.k., zaś z jego opisu sformułowanie dotyczące mienia znacznej wartości, a nadto określa wartość

mienia na kwotę 208.500 zł (k. 454, tom III). Sąd I instancji co do zasady uwzględnił tę modyfikację i w konsekwencji przypisał w ust. 3 wyroku przestępstwo z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., ustalając jednocześnie, iż szkoda wyrządzona tym czynem wynosi kwotę 210.759,90 zł.

Trafnie podniósł Prokurator w odpowiedzi na kasację, iż Sąd Okręgowy rozstrzygając kwestię właściwości rzeczowej dokonał błędnej interpretacji pojęcia „najniższe miesięczne wynagrodzenie” w ujęciu art. 115 § 5 k.k. wówczas obowiązującego i niesłusznie przyjął, że jest ono tożsame z pojęciem „minimalne miesięczne wynagrodzenie”. Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 115 § 5 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 czerwca 2010 r., mieniem znacznej wartości było mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekraczała dwustukrotną wysokość najniższego miesięcznego wynagrodzenia, ustalanego zgodnie z art. 115 § 8 k.k. na podstawie kodeksu pracy. Wielokrotność najniższego miesięcznego wynagrodzenia w rozumieniu przepisów kodeksu karnego należy odnosić od dnia 1 stycznia 2003 roku do stałej wielkości kwotowej 760 złotych, wskazanej w art. 25 ustawy z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2002 r., Nr 200, poz. 1679). Od dnia wejścia w życie ustawy ta kwota nie uległa zmianie. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2009 r., V KK 427/08, Lex Nr 486530; z dnia 13 kwietnia 2005 r., V KK 30/05, Lex Nr 149623; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013 r., II KK 11/13, Lex Nr 1277696). Jeśli zatem kwota najniższego miesięcznego wynagrodzenia wynosiła 760 zł, to jej dwustukrotność stanowiła 152.000 zł. Należy podkreślić, iż zarówno w dacie popełnienia przestępstwa (13 sierpnia 2009 r.), jak i w chwili wydania przez Sąd Okręgowy postanowienia w przedmiocie właściwości (22 grudnia 2009 r.), właściwym do rozpoznania przedmiotowej sprawy w pierwszej instancji był Sąd Okręgowy w P., skoro przestępstwo dotyczyło każdorazowo mienia znacznej wartości, przekraczającej kwotę 152.000 zł (kolejno 211.500 zł oraz 208.130, 96 zł).

Jest faktem, że w toku przedmiotowego postępowania nastąpiła nowelizacja przepisu art. 115 § 5 k.k., lecz nie spowodowało to zmiany w

zakresie własności rzeczowej sądu. Na mocy ustawy z dnia 5 listopada 2009 r., która weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010 r., za mienie znacznej wartości przyjmuje się takie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza 200 000 zł. A zatem również w obydwu wskazanych powyżej sytuacjach faktycznych nadal występowała przesłanka „mienia znacznej wartości”, skoro jego wartość przekraczała kwotę 200 000 zł. Niczego w tym zakresie nie zmieniła także modyfikacja aktu oskarżenia przez prokuratora określającego wartość mienia na kwotę 208.500 zł (k. 454), czy też przyjęcie przez Sąd Rejonowy w wydanym wyroku tej wartości na kwotę 210.759,90 zł. (k. 622).

Należy też zwrócić uwagę, iż tzw. modyfikacja aktu oskarżenia przez prokuratora, podobnie jak i zaproponowana przez oskarżyciela kwalifikacja prawna czynu nie są wiążące dla sądu. Przy dokonywaniu wstępnej kontroli wniesionego aktu oskarżenia należy zawsze rozważyć zasadność wskazywanej przez oskarżyciela publiczności własności rzeczowej sądu od strony opisu zarzucanego czynu i wskazywanych w nim okoliczności oraz – jak w niniejszym przypadku, również kwot wynikających z poszczególnych zachowań zarzucanych oskarżonej. O własności rzeczowej sądu decyduje bowiem czyn przestępny, tak jak przedstawia się on w świetle okoliczności sprawy, a nie błędna jego kwalifikacja (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 grudnia 2010 r., III KK 224/10, Lex Nr 653509; z dnia 26 września 2002 r., III KKN 255/00, Lex Nr 56824).

Reasumując należy stwierdzić, iż w wyniku błędnej interpretacji znamienia „mienie znacznej wartości” w kontekście „najniższego miesięcznego wynagrodzenia”, doszło także do nietrafnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanej A. Z. C. w ust. 3 wyroku. Te uchybienia w konsekwencji doprowadziły do naruszenia przepisów o własności rzeczowej, w wyniku czego sąd niższego rzędu orzekał w sprawie należącej do własności sądu wyższego rzędu, co stanowi uchybienie, o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. Zaistnienie w sprawie tego rodzaju uchybienia, stanowiącego bezwzględną przesłankę odwoławczą, skutkuje uchyleniem wyroków sądów obydwu instancji i przekazaniem sprawy

do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. jako rzeczowo i miejscowo właściwemu do jej merytorycznego rozpoznania.

Mając te okoliczności na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku. O zwrocie opłaty skazanej C. orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.